

บทที่ ๔
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นายอริคม อินทุภูติ
รองประธานศาลฎีกา

ชุดที่ ๕

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๙๕ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้เลือกเป็นรายคดี

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2

มาตรา ๑๙๕ (วรรคสี่) คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้**อุทธรณ์**ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามวรรคสี่ ให้**ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกา**ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน และ**ได้รับคัดเลือก**โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนเก้าคน โดยให้**เลือกเป็นรายคดี** และเมื่อองค์คณะของศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

3

มาตรา ๑๙๕ (วรรคหก) ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาให้**ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง** หรือคำพิพากษานั้น**มีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง** ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่หรือไม่ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคห้า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4

**คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง**

๑.คดีอาญา

๒.คดีร่ำรวยผิดปกติ

๓.คดีจิตใจไม่ยี่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ

๔.คดีคณะกรรมการป.ป.ช.กระทำความผิดเสียเอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๓), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคท้าย, ๒๓๖, ๒๓๗ และพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐(๑) ถึง (๔), ๔๗

5

๑.คดีอาญา

6

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใด มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ **ทุจริตต่อหน้าที่** หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

7

มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด **มีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑)** ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) (ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ)

(๒) **กรณีอื่นนอกจาก (๑)** ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยัง**อัยการสูงสุด** เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

8

มาตรา ๒๓๕ วรรคสอง การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน **ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต**

วรรคสาม เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง **ประทับรับฟ้องให้ผู้ถูกล่ามหายุติปฏิบัติหน้าที่** จันกว่าจะมีคำพิพากษา **เว้นแต่** ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง **มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกล่ามหายามีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกล่ามหาย** แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้น **พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่** และให้ **เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง** ของผู้นั้นและจะ **เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง** มีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

วรรคสี่ ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้น **ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป** และ **ไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ**

9

วรรคห้า ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกล่ามหายามีความผิดฐาน **ร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่** ให้ **ริบทรัพย์สิน** ที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ **ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน**

วรรคหก การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำ **สำนวนการไต่สวน** ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็น **หลักในการพิจารณา** และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ **ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้**

10

พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ร่ำรวยผิดปกติ **ทุจริตต่อหน้าที่** หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๒)(คดีกล่าวหาคณะกรรมการป.ป.ช.)

(๓) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาบุคคลอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๑) และ (๒) เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดทางอาญาตาม (๑) หรือ (๒) รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๔) ...(คดีจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ)

11

ประเภทคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

- คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ คดีที่มีข้อกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

- มีพฤติการณ์**ทุจริตต่อหน้าที่**

ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒)

และพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๑)

ข้อสังเกต : หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดทางอาญา**ฐานอื่น** เช่น ฆ่า ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ออกเช็คแต่ง ขับรถประมาท ฉ้อโกงทรัพย์สิน ต้องไปขึ้นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาปกติ

12

ความหมายของคำว่า ทุจริตต่อหน้าที่

- (๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆในตำแหน่งหรือหน้าที่
 - (๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น
 - (๓) ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่
ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
 - (๔) กระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายอื่น
- (พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔)

13

ตัวอย่าง : ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ม.๑๓) เช่น คดีกล้วยาง (อม.๗/๒๕๕๒) คดีรถเรือดับเพลิง (อม. ๗/๒๕๕๖) คดีจัดซื้อปุ๋ย (อม.๖๐/๒๕๕๙)
- พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ หมวด ๖ ว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (ม.๑๒๖ ถึง ๑๒๙) เช่น คดีที่ดินรัชดา (อม.๑/๒๕๕๐)

14

บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๕) ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

(๖) ผู้ให้สินบน

- บุคคลตาม (๑) ถึง (๔) เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) และ ม.๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๒) พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ม. ๑๐(๑) ส่วนบุคคลตาม (๕) และ (๖) เป็นไปตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๓)

15

ความหมายของคำว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ ว.๔ (๑)

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น นอกจาก (๑) (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

ข้อสังเกต : สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ฯ ขึ้นศาลอาญาคดีทุจริตฯ

16

ความหมาย :

ข้าราชการการเมืองอื่น

ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตฯ
ม.๔ (๖)

ข้าราชการการเมือง

ตาม

พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการ
การเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
ม. ๔(๘)-(๒๐)

17

ข้าราชการการเมืองตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการการเมือง

พ.ศ.๒๕๓๕ ม.๔ (๘) - (๒๐)

- (๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (๑๗) เลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
- (๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
- (๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรีและรัฐมนตรีสำนักนายกฯ
- (๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี (๑๙) เลขานุการรัฐมนตรีทบวง
- (๑๒) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- (๑๓) โฆษกประจำสำนักนายกฯ (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีทบวง
- (๑๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๕) เลขานุการรมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๖) ประจำสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี

รวม ๑๓ ตำแหน่ง

18

ความหมาย :
ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง
ตาม พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ (๗)

ข้าราชการรัฐสภา
ตาม
พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการ
ฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔
ม. ๙๒ (๑) - (๒๔)

19

**ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามพ.ร.บ.ระเบียบ
ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๙๒(๑)-(๒๔)**

(๑) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา	(๒) ที่ปรึกษารองประธานรัฐสภา
(๓) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนฯ	(๔) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา
(๕) ที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนฯ	(๖) ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภา
(๗) ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านฯ	(๘) โฆษกประธานสภาผู้แทนฯ
(๙) โฆษกประธานวุฒิสภา	(๑๐) โฆษกผู้นำฝ่ายค้านฯ
(๑๑) เลขานุการประธานรัฐสภา	(๑๒) เลขานุการรองประธานรัฐสภา
(๑๓) เลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ	(๑๔) เลขานุการประธานวุฒิสภา

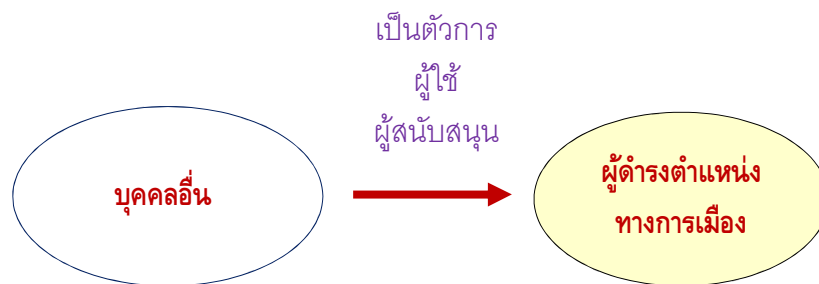
20

- (๑๕) เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนฯ (๑๖) เลขานุการรองประธานวุฒิสภา
 (๑๗) เลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน (๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการประธานรัฐสภา
 (๑๙) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.รัฐสภา (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ
 (๒๑) ผู้ช่วยเลขานุการปธ.วุฒิสภา (๒๒) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.สภาผู้แทนฯ
 (๒๓) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.วุฒิสภา (๒๔) ผู้ช่วยเลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน

รวม ๒๔ ตำแหน่ง

21

ลักษณะ : ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

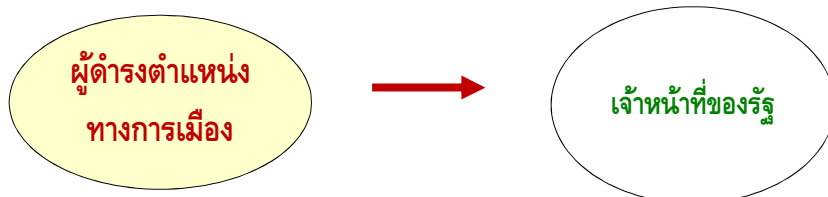

อาจเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ
หรือเป็นบุคคลที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการใด
หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยตนเอง

22

ข้อสังเกต: กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเป็นตุลาการ หรือผู้ใช้ในกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๑

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปเป็นตุลาการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน เจ้าหน้าที่ของรัฐในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หากไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (อ.ม.๑๔/๒๕๕๒)

23

อ.ม. ๑๔/๒๕๕๒

คดีร.ม.ว.กลาโหม

คำฟ้อง : จำเลยที่ ๑ (ร.ม.ว.กลาโหม) ร่วมกับจำเลยที่ ๒ (นักเคลื่อนไหวทางการเมือง) ใช้ จ้าง วาน จำเลยที่ ๔ (พนักงานคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง) ให้เข้าไปแก้ไขรายชื่อสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งในฐานะข้อมูลของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยมิชอบแล้วจำเลยที่ ๔ ร่วมกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๕ (หัวหน้าพรรคและเลขาธิการพรรคการเมืองหนึ่ง) กับพวกกระทำการดังกล่าว

คำขอท้ายฟ้อง : ขอให้ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การของรัฐฯ พ.ศ.๒๕๐๒ มาตรา ๖, ๑๑ ป.อาญา มาตรา ๓๓, ๘๓, ๘๔, ๘๖ ฯลฯ

24

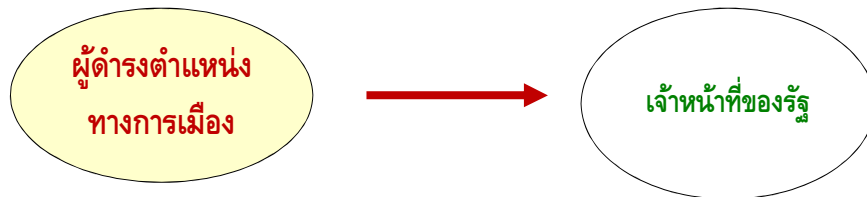
คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีอม.

- รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ วรรคสอง และ พ.ร.บ.วิ.อม. พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ (๒) ต้องเป็นกรณีบุคคลอื่น (อาจเป็นคนธรรมดา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ) เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน การกระทำความผิด ของรัฐมนตรี แต่คดีนี้โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยที่ ๔ (เจ้าหน้าที่ของรัฐ) กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยมีจำเลยที่ ๑ (รัฐมนตรี) เป็นผู้ใช้
- โดยที่ไม่ปรากฏการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ในฐานะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเข้าไปเกี่ยวข้อง
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจำเลยที่ ๔ สังกัด ก็ไม่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลที่มีจำเลยที่ ๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในฐานะฝ่ายบริหารที่จะกำกับดูแลหรือควบคุมสั่งการใดๆ ได้อีกด้วย
- มูลคดีตามฟ้องจึงไม่อยู่ในความหมายของการกระทำความผิดของตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ในการกระทำความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมือง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ ประทับฟ้อง และให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

25

ข้อสังเกต : กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเป็นตัวการ หรือผู้ใช้ในกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๒

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากมีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (อ.ม.๒/๒๕๕๑)

26

อ.ม.๒/๒๕๕๑

นายวัฒนา จำเลย
รมช.มหาดไทย + รมต.ประจำสำนักนายกฯ

ข้อหาที่ ๑

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบบังคับซื้อที่ดินที่เป็นที่ได้รับการประกาศเป็นที่ทิ้งขยะสาธารณะจำนวนประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่จากราษฎร

คำพิพากษา :
ข้อหาที่ ๑ ยกฟ้อง

ข้อหาที่ ๒

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้ให้เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดโดยมิชอบรวม ๕ แปลง

คำพิพากษา :
ข้อหาที่ ๒ ผิด ป.อาญา ม.๑๔๙
จำคุก ๑๕ ปี

27

ข้อสังเกต : กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเป็นตุลาการหรือผู้ใช้ในกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๓

ผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีมีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นผู้ใช้เข้าไปเกี่ยวข้อง ฟ้องผู้ถูกใช้ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาได้
(อ.ม.๑๑/๒๕๕๓, อ.ม.๑๒/๒๕๕๓, อ.ม.๑๓/๒๕๕๓)

28

อม.๑๑/๒๕๕๒

คดีของเจ้าหน้าที่รัฐในคดีคลองด่าน

จ.ล.ที่ ๑ หน.ฝ่ายรังวัด
จ.ล.ที่ ๒ หน.งานรังวัด
จ.ล.ที่ ๓ ช่างรังวัด
จ.ล.ที่ ๔ หน.วิชาการที่ดิน
จ.ล.ที่ ๕ ปลัดอำเภอ
จ.ล.ที่ ๖ กำนัน

ข้อกล่าวหา

นายวัฒนาใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจู่ใจและเป็นผู้ใช้จำเลยทั้งหกกับพวก ซึ่งเป็นผู้ถูกใช้ให้ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนโดยมิชอบฯ

คำพิพากษายกฟ้อง : คดีขาดอายุความ

29

ข้อสังเกต : กรณีผู้ให้สินบน

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ “ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังต่อไปนี้

(๓) รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจูงใจให้กระทำไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

ถ้อยคำตอนท้ายของมาตรา ๑๐ (๓) คือตัวบทประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ที่ว่าด้วยความผิดของผู้ให้สินบน

30

การดำเนิน
กระบวนการพิจารณา
คดีอาญา
ในศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาฯ

- การฟ้องคดี
- การเลือกองค์คณะฯ
- การนัดพิจารณาครั้งแรก
- การยื่นบัญชีระบุพยาน
- การตรวจพยานหลักฐาน
- การไต่สวนพยานหลักฐาน
- การพิพากษาคดี
- การอุทธรณ์

31

๑. การฟ้องคดี

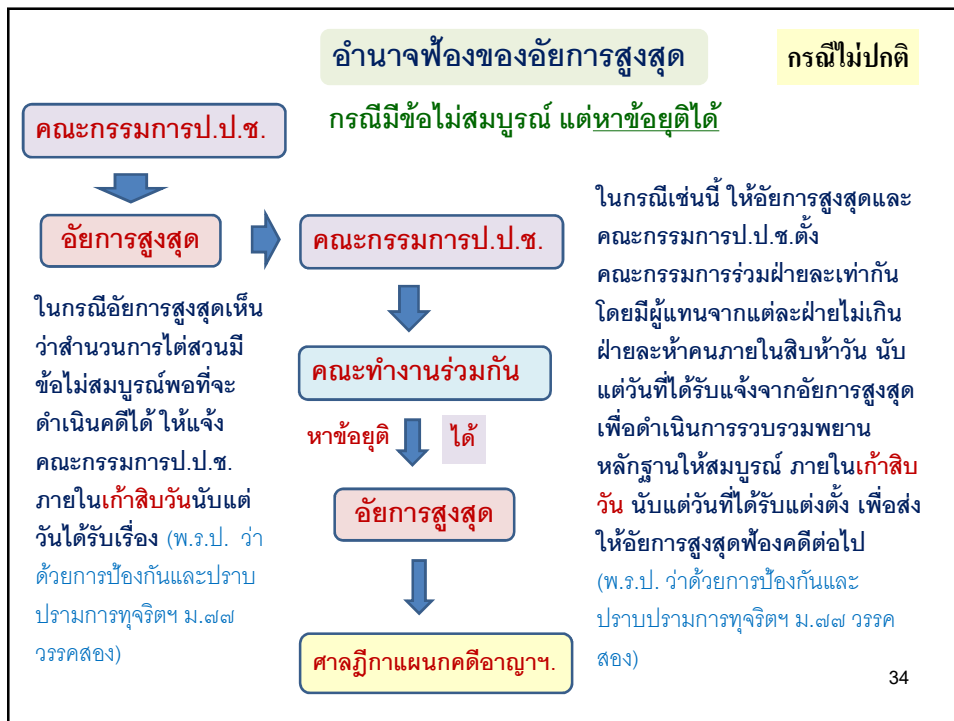
ผู้มีอำนาจฟ้อง

อัยการสูงสุด

คณะกรรมการป.ป.ช.

- รัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒)
- พ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ม. ๒๓
- พ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ม. ๓๖, ๓๗

32

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ **อม.๒๑๑/๒๕๖๐** (คดีจำนำข้าว) ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ว่า อัยการสูงสุดฟ้องคดีเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนั้น ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า ระยะเวลาที่กำหนดให้อัยการสูงสุดฟ้องคดี นับแต่วันที่ได้รับรายงาน เอกสาร และพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของคณะกรรมการป.ป.ช. ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดให้ดำเนินการ ไม่มีผลกระทบต่ออำนาจฟ้องของโจทก์ ทั้งไม่ใช่กำหนดอายุความฟ้องคดี ดังจะเห็นได้จากความในมาตรา ๑๒ ที่บัญญัติว่า การยื่นฟ้องเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ย่อมกระทำได้ ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความ โจทก์มีอำนาจฟ้อง

หมายเหตุ
ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ ถึงมาตรา ๑๒ ปัจจุบันคือพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๗๖ และ ๗๗ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ **อม. ๗/๒๕๕๖ - คดีรดเรือดับเพลิงวินิจฉัยทำนองเดียวกัน**)

36

อม.๖/๒๕๕๖

คดีรื้อระดับเพลิง

- โจทก์คือคณะกรรมการป.ป.ช.
- จ.ล.ที่ ๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- จ.ล.ที่ ๒ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- จ.ล.ที่ ๓ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
- จ.ล.ที่ ๔ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตำแหน่ง
ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- จ.ล.ที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ
- จ.ล.ที่ ๖ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

37

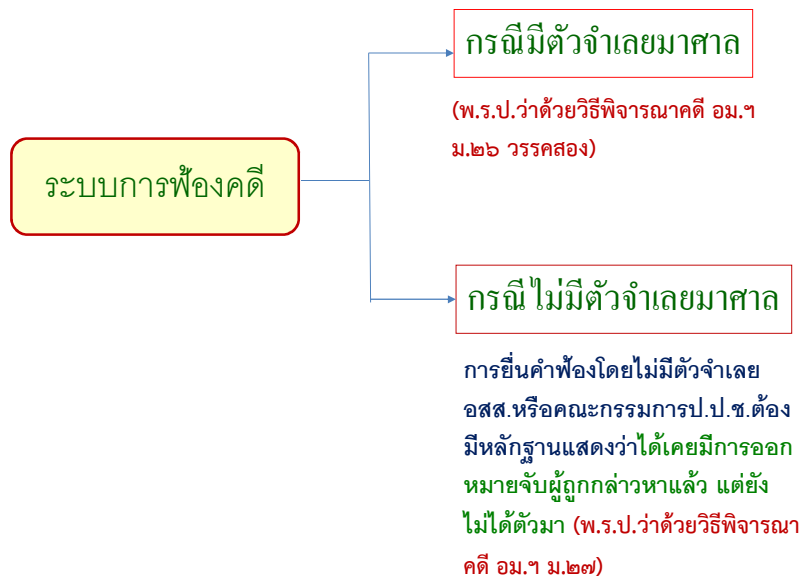
คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอม.

- คดีนี้มีข้อกฎหมายสำคัญคือ เมื่อโจทก์ส่งรายงานการไต่สวนไปยังอสส.เพื่อฟ้องคดี อสส.มีหนังสือแจ้งข้อที่ไม่สมบูรณ์ไปยังคณะกรรมการป.ป.ช. มีการตั้งคณะทำงานร่วมกันทั้งสองฝ่าย ฝ่ายละ ๘ คน ในที่สุดคณะทำงานผู้แทนอสส.เห็นว่า พยานหลักฐานสมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาเพียง ๔ คน คือ จำเลยที่ ๒ ที่ ๔ ที่ ๕ และนายสมัคร แต่คณะทำงานผู้แทนคณะกรรมการป.ป.ช.เห็นว่าพยานหลักฐานสมบูรณ์พอฟ้องผู้ถูกกล่าวหาทุกคน
- อสส.จึงส่งสำนวน รายงานการไต่สวน และเอกสารที่เกี่ยวข้องคืนแก่คณะกรรมการป.ป.ช.เพื่อฟ้องคดีเอง ต่อมาคณะกรรมการป.ป.ช. นำคดีนี้มาฟ้อง
- เมื่อคดีมาถึงศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้ว่า คณะกรรมการป.ป.ช.มีอำนาจฟ้องเฉพาะจำเลยที่อัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑

38

- ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าว(คือกรณีคณะทำงานฝ่ายอัยการสูงสุดเห็นว่ามิพยานหลักฐานพอฟ้องบางคน แต่คณะทำงานฝ่ายคณะกรรมการป.ป.ช.เห็นว่ามิพยานหลักฐานพอฟ้องทุกคน) ถือได้ว่า คณะทำงานร่วมไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีแล้ว อันเป็นเหตุตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มาตรา ๑๑ วรรคสอง ให้โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องจำเลยทั้งหมดได้เองทั้งคดี โดยไม่ต้องพิจารณาแยกฟ้องแต่เฉพาะจำเลยคนใดที่อัยการสูงสุดมีความเห็นต่างจนไม่อาจหาข้อยุติได้ โดยเฉพาะการกระทำตามคำฟ้องเป็นคดีที่กล่าวหาจำเลยทั้งหมดว่ากระทำความผิดต่อกฎหมายอันเป็นข้อเท็จจริงเดียวกัน โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีได้

39

40

กรณีมีตัวจำเลยมาศาล

- ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล
 - โจทก์ส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป.ป.ช.หรือคณะผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลเพื่อให้เป็นหลักในการพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐาน
 - ทั้งนี้ ศาลอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร
- (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๒๖ วรรคสอง)

41

ข้อสังเกต : ผลของคำสั่งประทับฟ้อง

- เมื่อศาลประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งดำรงตำแหน่งตาม มาตรา ๑๐ (๑) กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
- (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๗)

42

กระบวนการภายหลังประทับรพ้องโดยมีตัวจำเลย

- เมื่อศาลมีคำสั่งประทับรพ้องแล้ว ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องแก่จำเลยและ **นัดคู่ความมาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก**
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๓๓ วรรคหนึ่ง)
- นับแต่วันที่จำเลยรับสำเนาฟ้อง จำเลยมีสิทธิขอตรวจและคัดสำเนาเอกสาร **ในสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป.ป.ช.**
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๓๓ วรรคสอง)

43

กรณีไม่มีตัวจำเลยมาศาล

- ในการยื่นฟ้องคดีต่อศาล อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการป.ป.ช.ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหามาศาลในวันฟ้องคดี
- ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหา**ไม่มาศาล** และอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่า
 - ได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้นำตัวมา หรือ
 - เหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลเกิดจากการประวิงคดี หรือ
 - ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลตามนัดโดยไม่มีเหตุแก้ตัวอันสมควร**ให้ศาลประทับรพ้องไว้พิจารณา แม้ไม่ปรากฏผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาล**

(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอ.ฯ ม.๒๗)

44

กระบวนการภายหลังประทับฟ้องโดยไม่มีตัวจำเลย

- ศาลต้องส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยทราบ หากจำเลยยังไม่มาศาล ให้ศาลออกหมายจับจำเลย (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยต้อง **รายงานผลการติดตามจับกุม** เป็นระยะตามที่ศาลกำหนด (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- หากไม่สามารถจับจำเลยได้ **ภายในสามเดือน** นับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.สอง)

45

สิทธิของจำเลยในกรณีมีการฟ้องและพิจารณาคดีโดยไม่มีตัว

- มีสิทธิที่จะตั้งทนายความมาดำเนินการแทนตน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.สอง)
- มีสิทธิที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีในเวลาใดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา แต่การมาศาลดังกล่าวไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้กระทำไปแล้วต้องเสียไป (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.สาม)
- มีสิทธิขอให้หรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ต้องยื่นเสียภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๙)

46

คดีอาญาที่ศาลพิจารณาคดีพิพากษาแล้ว
ที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว

- อม.๑๔๔/๒๕๖๑ คดีทีพีไอ : ยกฟ้อง
- อม.๕/๒๕๕๑ คดีแปลงสัญญาสัมปทาน : จำคุก ๕ ปี
- อม.๕๕/๒๕๕๘ คดีกรุงไทย : ยกฟ้อง
- อม.๑๐/๒๕๕๒ คดีห้วยบดิน : จำคุก ๒ ปี
- อม.๔/๒๕๕๑ คดีเอ็กซีมิแวงก์ : จำคุก ๓ ปี

47

ข้อสังเกต : อายุความในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

- เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว อายุความสะดุดหยุดลง
- ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ
- ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๒๕)

48

คำพิพากษาฎีกาที่ **อม.๒๓๒/๒๕๖๐** (คดีจิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน) ศาลฯวินิจฉัยว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ลงโทษผู้คัดค้านตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และพ.ร.บ. ดังกล่าวไม่ได้บัญญัติอายุความไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติตามป.อ.ว่าด้วยอายุความมาใช้แก่ความผิดในคดีนี้ ดังนั้น ถ้ามิได้ยื่นคำร้องและได้ตัวผู้คัดค้านมายังศาลภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความตาม ป.อ.มาตรา ๙๕ (๔) แม้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด แต่ยังไม่ได้นำผู้ถูกกล่าวหามายังศาล ต่อมาภายหลังจากครบกำหนดอายุความห้าปีแล้ว ได้มีพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป โดยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้อายุความสะดุดหยุดลง” และมีบทเฉพาะกาล มาตรา ๖๙ บัญญัติว่า

49

บัญญัติว่า “บทบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการดำเนินการใดในคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้และได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” บทบัญญัติเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงนับแต่วันยื่นฟ้องตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ **แม้มิใช่บทบัญญัติว่าด้วยการลงโทษ แต่มีผลให้ระยะเวลาการบังคับโทษขยายออกไป** จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา ไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังแก่คดีที่ผู้ร้องยื่นคำร้องไว้ แต่ยังไม่ได้นำผู้ถูกกล่าวหามายังศาลจนครบกำหนดอายุความตามป.อ. มาตรา ๙๕(๔) ไปแล้ว ตั้งแต่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ คดีจึงเป็นอันขาดอายุความ

ข้อสังเกต : คำพิพากษาคดีนี้เป็นการวางหลักว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยอายุความ แม้มิใช่บทบัญญัติว่าด้วยการลงโทษ แต่ไม่มีผลย้อนหลัง เพราะมีผลให้ระยะเวลาการบังคับโทษขยายออกไป เหตุผลน่าจะเป็นเพราะหากมีผลย้อนหลังย่อมเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม

50

คำพิพากษาฎีกาที่ **อม.๔/๒๕๕๑** (คดีเอ็กซิมแบงก์) จำเลยหลบหนีและไม่ได้ตัวมาเพื่อรับโทษจนวนล่วงเลยการลงโทษตามป.อ.มาตรา ๙๘(๓) แล้ว แม้ต่อมาจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ โดยเพิ่มมาตรา ๗๔/๑ ที่มีให้นับระยะเวลาที่หลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ซึ่งย่อม**ทำให้กำหนดเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือยาวนานกว่ากำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในป.อ.มาตรา ๙๘** ดังนั้น มาตรา ๗๔/๑ จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดที่จะบังคับแก่คดีนี้

ข้อสังเกต : พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๗๔/๑ มีข้อความทำนองเดียวกับพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๑ มาตรา ๒๕ คำพิพากษาคดีนี้แสดงว่า บทบัญญัติว่าด้วยการไม่นับระยะเวลาที่หลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งแก่อายุความ ไม่มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับกับคดีที่เกิดขึ้นก่อนบทบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เพราะทำให้กำหนดเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่าที่กำหนดไว้เดิม

51

ข้อสังเกต : ผลกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีประกัน

- ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร
- ความผิดดังกล่าว**ไม่ระงับไป**เพราะเหตุที่คดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง

(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๑ ม.๓๒ วรรคสอง)

52

๒. การเลือกองค์คณะผู้พิพากษา

- องค์คณะผู้พิพากษาทุกคดีมีจำนวน ๙ คน
- เลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นรายคดี
- ผู้มีสิทธิได้รับเลือก ได้แก่
 - ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา
 - ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา

พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑

53

การถอนตัวและการลงคะแนนเลือก

- การถอนตัวจากการรับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาต้องมีเหตุสมควร ต้องแถลงต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก่อนลงคะแนน และที่ประชุมใหญ่ต้องลงมติว่าจะให้ถอนตัวหรือไม่ โดยมติของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นที่สุด (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑ วรรคสอง)
- การเลือกองค์คณะฯ ต้องลงคะแนนลับ หากคะแนนเท่ากันให้ปธ.ศาลฎีกาจับสลาก (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑ วรรคสาม)

54

ความคุ้มกันขององค์คณะผู้พิพากษา

- ระหว่างการพิจารณาคดี ห้ามมีคำสั่งให้ไปทำงานที่ศาลอื่นนอกศาลฎีกา (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑ วรรคสี่) และ
- การเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาไปเป็นผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา ไม่กระทบถึงการที่ผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาต่อไป (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑ วรรคเจ็ด)

55

การเลือกองค์คณะใหม่

- หากองค์คณะคนใดพ้นจากหน้าที่ตาม ม.๑๒ (คือพ้นจากการเป็นข้าราชการตุลาการไปดำรงตำแหน่งอื่น ถอนตัวเพราะเหตุมีการคัดค้าน หรือมีเหตุอันสมควรและที่ประชุมใหญ่อนุญาตให้ถอนตัว) หรือมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (เป็นการถาวร) ให้เลือกผู้พิพากษาเข้ามาแทนที่มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้พิพากษาที่ตนเข้ามาแทน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑ วรรคห้า)
- ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในวันนัดเป็นการชั่วคราว หากผู้พิพากษาในองค์คณะคงเหลือไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ถือว่าผู้พิพากษาเท่าที่มีอยู่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีต่อไปได้ เว้นแต่การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือทำคำพิพากษา (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑ วรรคหก)

56

การคัดค้านองค์คณะผู้พิพากษา

- ต้องยื่นคำร้องต่อศาลก่อนเริ่มการไต่สวนพยานหลักฐาน เว้นแต่ผู้คัดค้านสามารถแสดงต่อศาลได้ว่ามีเหตุสมควรที่ทำให้ไม่สามารถคัดค้านก่อนหน้านั้น
- คำสั่งขององค์คณะฯที่ยอมรับ หรือยกคำคัดค้านเป็นที่สิ้นสุด
- ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านผู้พิพากษามาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม
(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอม.ฯ ม.๑๓)

57

๓. การนัดพิจารณาครั้งแรก

- องค์คณะฯ อ่านอธิบายฟ้องและถามคำให้การจำเลย (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม)
- หากจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม)
- ในกรณีจำเลยมิได้มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรกไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าจำเลยปฏิเสธ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม ตอนท้าย)
- กรณีจำเลยให้การรับสารภาพ แม้ข้อหาที่กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานที่ไม่เกินห้าปี ศาลอาจเรียกพยานมาไต่สวนเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคท้าย)

58

๔. การยื่นบัญชีระบุงพยาน

- โจทก์และจำเลยต้องยื่นบัญชีระบุงพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม. ๗ ม.๓๔ วรรคหนึ่ง)
- การยื่นบัญชีระบุงพยานเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษา เมื่อมีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม. ๗ ม.๓๔ วรรคสอง)

59

๕. การตรวจพยานหลักฐาน

- วันตรวจพยานหลักฐาน โจทก์และจำเลยต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น หลังจากนั้นโจทก์จำเลยต้องแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อองค์คณะผู้พิพากษา (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๓๕ วรรคหนึ่ง)
- เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แม้จำเลยจะมีได้ยื่นบัญชีระบุงพยานตามมาตรา ๓๔ หรือมิได้ส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลตามวรรคหนึ่ง เพราะเหตุที่จำเลยไม่มาศาลและไม่มีความหมาย หรือแม้โจทก์จำเลยจะมีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐานไว้ หรือมีการโต้แย้งพยานหลักฐานภายหลังวันตรวจพยานหลักฐาน องค์คณะผู้พิพากษาจะไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๓๕ วรรคสอง)

60

๖. การไต่สวนพยานหลักฐาน

- ศาลฯ ต้องกำหนดวันเริ่มไต่สวนให้โจทก์และจำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๖)
- ศาลต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ และศาลมีอำนาจสืบพยานล่วงหน้า (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๕, ๑๖)
- การพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ ให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๑ ว.หนึ่ง ม.๓๙)

61

- ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้ในกรณีดังต่อไปนี้
 - (๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการไต่สวนพยานหลักฐานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน
 - (๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้
 - (๓) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังไม่จับตัวมาได้

62

(๔) ในระหว่างพิจารณาหรือไต่สวน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

(๕) จำเลยทราบวันนัดแล้วไม่มาศาล โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานใดในนัดนั้นโดยไม่เลื่อนคดี

กรณีตาม (๓) ในกรณีที่ต้องมีการส่งหนังสือ คำสั่ง หรือหมายอาญาของศาลให้ส่งไปยังทนายความของจำเลยแทน

(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๑ วรรคสอง)

63

ระบบการพิจารณาคดี

- การพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้ระบบไต่สวน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี คดี อม.ฯ ม.๖ วรรคหนึ่ง)
- ศาลต้องนำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา แต่ศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖ วรรคสอง)
- ระยะเวลาที่กำหนดไว้ยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และในกรณีที่คู่ความดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาด ศาลสั่งให้แก้ไขได้เสมอ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)
- กรณีฟ้องไม่ถูกต้อง ศาลมีอำนาจสั่งให้แก้ไขได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๖ วรรคสาม)

64

- ศาลมีอำนาจ**เรียกเอกสาร**หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด **เรียกบุคคล**ใดมาให้ถ้อยคำ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖ วรรคสาม และวรรคท้าย)
- การขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ ต้องแจ้งให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควร ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗)

65

การถามพยานบุคคล

- องค์คณะผู้พิพากษาจะ**สอบถามพยานบุคคลเอง** โดยแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งจะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบศาล แล้วจึงอนุญาตให้โจทก์จำเลยถามเพิ่มเติม (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรคหนึ่ง)
- การถามพยานจะใช้**คำถามนำ**ตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรค ๑.๒)
- หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรคสาม)

เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น โจทก์จำเลยมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๔๐ วรรคหนึ่ง)

66

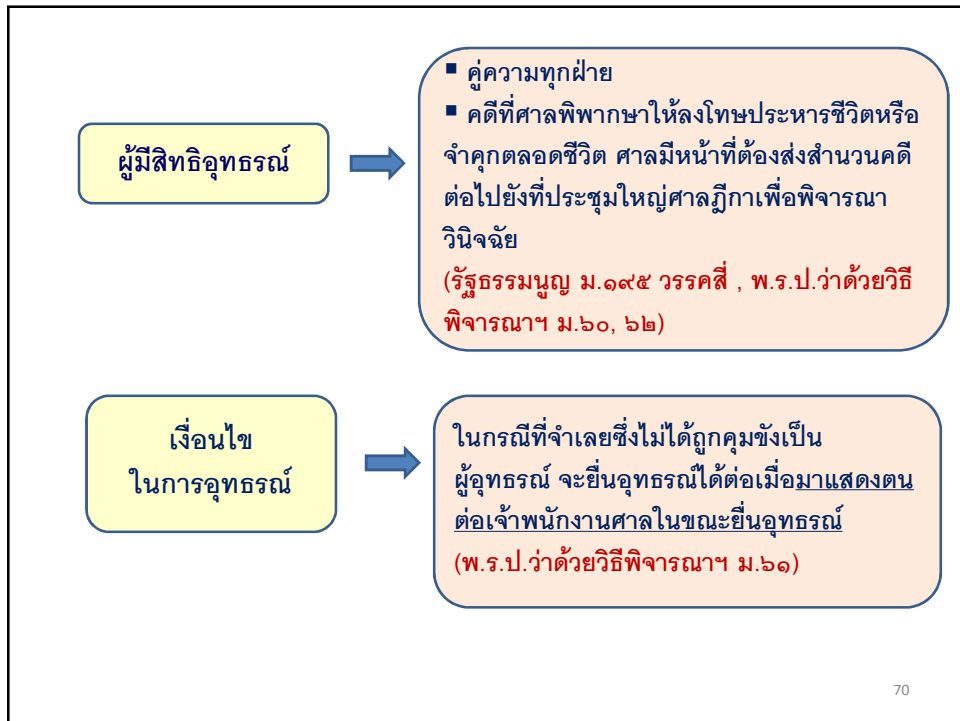
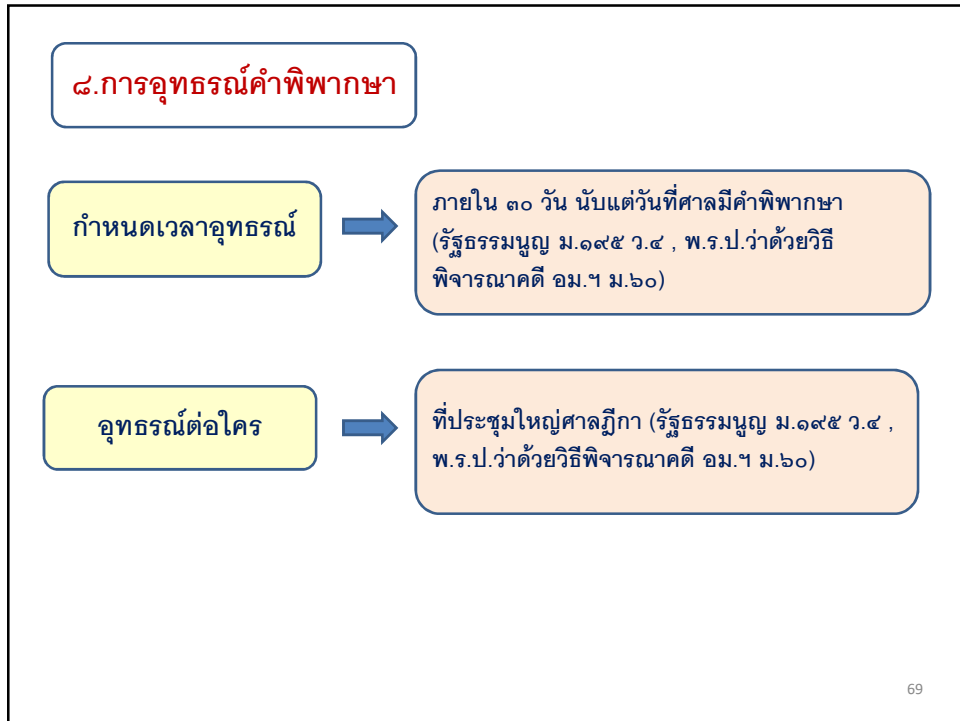
๗. การพิพากษาคดี

- องค์คณะผู้พิพากษาทุกคนต้อง**ทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือ** โดยส่งเซป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ โดยถือเสียงข้างมาก
- คำสั่งที่เป็น**วินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาลให้เปิดเผยโดยประกาศ** ในราชกิจจานุเบกษา ส่วน**ความเห็นในการวินิจฉัยคดีขององค์คณะทุกคน** ให้เปิดเผยโดยวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา
(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๐)
- คำสั่งที่เป็น**วินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล** ต้องมีเหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง
(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๑)

67

- องค์คณะต้องมีคำพิพากษาและอ่านในศาลโดยเปิดเผยภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเสร็จการพิจารณา
- หากจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลอ่านคำพิพากษาลับหลังได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ วรรคสอง)
- ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ปิดประกาศแจ้งการนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ฎมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลย หรือวิธีการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ถือว่าจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้ว
(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ วรรค ๓)

68

การวินิจฉัยอุทธรณ์
ของที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกา

- ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา หรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อนและได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนเก้าคน โดยให้เลือกเป็นรายคดี
- เมื่อองค์คณะของศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา (รธน. ม.๑๙๕ ว.๕ , พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๖๓)

71

การวินิจฉัยปัญหา
โดยประชุมใหญ่ศาลฎีกา

- ในการพิจารณาอุทธรณ์ หากมีปัญหาข้อกฎหมายสำคัญ
- ผู้พิพากษาคนหนึ่งในองค์คณะฯหรือปธ.แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาจะเสนอประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาให้มีการวินิจฉัยปัญหานั้นโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็ได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๖๔)

72

ตัวอย่างคำพิพากษาคดีอาญา (บางเรื่อง)

อม.๒/๒๕๔๖

คดีทุจริตยา

ข้อหาที่ ๑

ยกเลิกบัญชีราคากลาง
ของยาฯ โดยไม่ได้ประกาศ
บัญชีใหม่ ทำให้ไม่มีเพดาน
ราคาฯ เป็นช่องทางให้
บริษัทจำหน่ายยาได้รับ
ประโยชน์

ข้อหาที่ ๒

เรียกและรับเงินจากบริษัท
จำหน่ายยา จำนวน ๕ ล้าน
บาท เพื่อตอบแทนการยกเลิก
บัญชีราคากลางของยาฯ

คำพิพากษา : มีความผิดตาม ป.อาญา ม.๑๔๙ จำคุก ๑๕ ปี

หมายเหตุ (๑)

- คดีนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วางหลักคำว่า **ให้ยึดสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.เป็นหลักในการพิจารณา** มีความหมายเพียงว่า ขอบเขตหรือกรอบของการพิจารณาให้เป็นไปตามแนวทางที่ปรากฏในสำนวน ทั้งข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆที่ได้จากการไต่สวน ตลอดจนสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป.ป.ช. ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มิใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ต้องยึดสำนวนของคณะกรรมการป.ป.ช.เป็นหลักว่าข้อเท็จจริงต่างๆเป็นดังที่คณะกรรมการป.ป.ช.สรุป และจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ศาลฎีกาแผนกคดีอม.มีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน**เพิ่มเติม**จากที่ปรากฏในสำนวนของคณะกรรมการป.ป.ช.ได้

75

หมายเหตุ (๒)

- ในส่วนเนื้อหาคดี ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วินิจฉัยว่า การที่จำเลยออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขยกเลิกราคากลางของยาตามบัญชียาหลักแห่งชาติครั้งเกิดเหตุคดีนี้ก็เพื่อมิให้มีเขตอำนาจกับอันเป็นการเปิดโอกาสและช่องทางเอื้อประโยชน์แก่บริษัทผู้จำหน่ายยาที่เป็นพรรคพวกของจำเลยสามารถจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ให้แก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต่างๆและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในราคาแพงกว่าปกติ แล้วจำเลยได้รับเงินจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบริษัทผู้จำหน่ายและเวชภัณฑ์เป็นการตอบแทนโดยมิชอบ เป็นความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๑๔๘

76

อม.๑/๒๕๕๐

คดีที่ดินรัชดา

ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ เป็นนายกรัฐมนตรี จำเลยที่ ๒ เป็นภริยาจำเลยที่ ๑

• จำเลยทั้งสองร่วมกันเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาซื้อขายและสัญญาซื้อขายที่ดิน ๔ แปลง ราคา ๗๗๒ ล้านบาท กับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่จำเลยที่ ๑ มีหน้าที่กำกับดูแล (พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๔, ๑๐๐, ๑๐๒)

• จำเลยที่ ๑ ในฐานะเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีหน้าที่จัดการดูแลกองทุนฟื้นฟูฯ เข้าไปมีส่วนได้เสีย และปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ด้วยการให้ความยินยอมแก่จำเลยที่ ๒ ในการเสนอราคาประมูลซื้อที่ดิน และทำสัญญาทั้งสองฉบับกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ (ป.อาญา ม.๑๕๒, ๑๕๗)

77

คำพิพากษา : จำเลยที่ ๑ มีความผิดตาม พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๑๐๐ (๑) ว.๓ และ ม.๑๒๒ ว.หนึ่ง จำคุก ๒ ปี ความผิดอื่นและคำขออื่นให้ยก และยกฟ้องจำเลยที่ ๒

หมายเหตุ

- คดีนี้ จำเลยทั้งสองขอให้ส่งข้อโต้แย้งไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (บทนิยามคำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ) มาตรา ๑๐๐ (ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการใน ๔ ลักษณะ รวมทั้งเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ตนมีอำนาจกำกับดูแล โดยพรรคสามเ็นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้กับคู่สมรสด้วย) และ มาตรา ๑๒๒ (บทกำหนดโทษของมาตรา ๑๐๐) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ม.๒๖ ถึง ๒๙, ๓๙ และ ๔๓ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับหลักนิติธรรม หลักนิติรัฐ และหลักธรรมาภิบาล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราที่อ้าง

78

○ มีคำวินิจฉัยที่น่าสนใจในคดีนี้หลายประเด็น เช่น

- คำฟ้องโจทก์กล่าวว่า จำเลยที่ ๒ เป็น**ตัวการ**ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิดต่อพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ (๑) และเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ตามพ.อ.มาตรา ๑๕๒ และมาตรา ๑๕๗ แม้จำเลยที่ ๒ จะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ก็มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ ได้ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙(๒) (ตรงกับกฎหมายปัจจุบัน มาตรา ๑๐ (๓))
- กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา**ระบบสถาบันการเงิน** เป็นหน่วยงานในธนาคารแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๙ ตรี จึงเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ (๑)

79

- บทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ แห่งพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีเจตนารมณ์เพื่อ**ป้องปรามการกระทำ**ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิให้แสวงหาประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐที่อยู่อำนาจกำกับดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของตน เพราะการปฏิบัติหน้าที่ หรือวินิจฉัยสั่งการ หรืออำนาจที่ตนมีอยู่เหนือหน่วยงานของรัฐ อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจหรือการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลกรในหน่วยงานนั้นๆ อันจะก่อให้เกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของตนกับผลประโยชน์ของรัฐ หรือก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ โดยข้อจำกัดสิทธิตามบทบัญญัติดังกล่าวใช้เฉพาะตำแหน่งรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้น (กฎหมายใหม่เพิ่มอีกหลายตำแหน่ง) **จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี** จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ โดย**มาตรา ๑๑** แห่งพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล และมีอำนาจกำกับ**โดยทั่วไป**ซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจเหนือข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่ง กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา**ระบบสถาบันการเงิน**เป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดฝ่ายบริหาร

80

และการบริหารราชการแผ่นดินที่ผ่านมา นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเคยใช้อำนาจดังกล่าวกำกับดูแลกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินโดยผ่านทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามลำดับชั้น **จำเลยที่ ๑** จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจในการกำกับ ควบคุม ดูแล กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

- **จำเลยที่ ๑** เป็นนายกรัฐมนตรีไม่สมควรเข้าไปซื้อทรัพย์สินต่างๆ ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ เพราะการขายทรัพย์สินได้ราคามากหรือน้อยมีผลต่อสถานะทางการเงินของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบอยู่ ทั้งผู้เข้าประมูลแข่งกับจำเลยที่ ๒ ย่อมต้องรู้ว่าไม่สมควรเป็นผู้ชนะการประมูลครั้งนี้ จึงเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมโดยชัดแจ้ง ต้องห้ามมิให้กระทำตามมาตรา ๑๐๐ เมื่อจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นคู่สมรสของจำเลยที่ ๑ เข้าทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาท ย่อมถือว่าเป็นการกระทำของจำเลยที่ ๑ เอง ตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม

81

- มาตรา ๑๒๒ ระบุไว้ชัดเจนว่า ให้ลงโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่ได้ระบุว่าให้ลงโทษรวมไปถึงคู่สมรสด้วย แตกต่างจากบทกำหนดโทษในมาตราอื่นๆ ที่ใช้คำว่าให้ลงโทษแก่ผู้ใดที่ฝ่าฝืน **จำเลยที่ ๒** ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบและไม่ต้องร่วมรับโทษกับจำเลยที่ ๑
- ลำพังการที่จำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อให้ความยินยอมในการที่จำเลยที่ ๒ จะรับโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท **หาใช่การกระทำในหน้าที่ของจำเลยที่ ๑** ไม่ จำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิดตามป.อ.มาตรา ๑๕๒ และ ๑๕๗
- ที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ดินที่จำเลยทั้งสองได้มาจากการกระทำความผิด และเงินที่จำเลยที่ ๒ ชำระราคาที่ดินพิพาทไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง ที่ดินและทรัพย์สินพิพาทจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่พึงรับ ตามป.อ. มาตรา ๓๓ (๑) (๒)

82

อม.๒/๒๕๕๑

คดีคลองด่าน

ขณะเกิดเหตุจำเลยเป็นรมช.มหาดไทยและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อหาที่ ๑

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ
บังคับซื้อที่ดินที่ได้รับการประกาศ
เป็นที่ทิ้งขยะสาธารณะจำนวน
๑,๙๐๐ ไร่ จากราชฎูร

ข้อหาที่ ๒

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ
ข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้
ให้เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนด
โดยมิชอบ รวม ๕ แปลง

คำพิพากษา : ข้อหาที่ ๑ ยกฟ้อง

ข้อหาที่ ๒ ผิดป.อาญา ม.๑๕๘ จำคุก ๑๐ ปี

83

หมายเหตุ (๑)

- คดีนี้ ความผิดตามป.อาญา มาตรา ๑๕๗ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากฟังว่า การที่จำเลยกว้านซื้อที่ดินจากราชฎูร ๒๔ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่ ย่อมมีทั้งที่ราชฎูรเต็มใจขายที่ดินให้และไม่เต็มใจขายที่ดินให้ ซึ่งหากที่ดินที่จำเลยซื้อเข้ามาอยู่ในลักษณะปิดล้อมที่ดินแปลงอื่นก็เป็นไปตามสภาพที่ตั้งของที่ดินแปลงนั้น **หาใช่เป็นการซื้อเพื่อเจตนาปิดล้อมที่ดินแปลงอื่นจนกระทั่งเจ้าของยินยอมขายในภายหลังไม่** และการที่จำเลยกล่าวในทำนองว่า จะเอาดินถมแล้วทำให้ราชฎูรที่ไม่ยอมขายที่ดินให้เข้าออกที่ดินของตนไม่ได้ ก็เป็นการกล่าวตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ หาเป็นการบังคับว่าผู้ันต้องขายที่ดินให้จำเลย ฟังไม่ได้ว่าจำเลยบังคับซื้อที่ดินจากราชฎูรตามฟ้อง
- ส่วนความผิดตามป.อาญา มาตรา ๑๕๗ นั้น ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลย**ก้าวก้าการทำงานและครอบงำการใช้ดุลพินิจ**รังวัดออกโฉนดที่ดินของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดิน จำเลยซื้อล็อกสำรวจและประมวลผล ๒ เครื่อง โดยจำเลยเป็นผู้มอบให้ การรังวัดออกโฉนดที่ดินของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินไม่ได้ตรวจดูเอกสารสิทธิเดิม เพียงแต่รังวัดตามแผนที่ ก. นำมามอบให้ เนื่องจากเป็น

84

เนื่องจากเป็นความประสงค์ของจำเลย ปี ๒๕๓๔ จำเลยขอให้ออกขอให้ออกโฉนดที่ดินแม่ที่ดินจะลงไปอยู่ในทะเล ปี ๒๕๓๖ จำเลยยอมให้ตัดส่วนที่รุกล้ำเข้าไปในทะเลออกได้ เมื่อนำโฉนดที่ดินไปมอบให้จำเลยที่บ้าน จำเลยมอบพระเครื่องผงสุพรรณเถี่ยมทองคำให้ การกระทำของจำเลยเป็นการใช้อำนาจข่มขืนใจหรือจูงใจให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าพนักงานสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ออกโฉนดที่ดินให้แก่จำเลยในนามบริษัท.(ที่จำเลยมีส่วนได้เสียด้วย)โดยมิชอบ

- มีปัญหาข้อกฎหมายในคดีนี้ว่า **จำเลยใช้อำนาจในตำแหน่งด้วยหรือไม่** ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วินิจฉัยว่า แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยซึ่งดำรงตำแหน่งรมช.มหาดไทยจะไม่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลกรมที่ดิน แต่มีอำนาจหน้าที่เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี สามารถให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้ความเห็น ตลอดจนมีมติในกิจการของกรมหรือกระทรวงที่ดินไม่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลได้ มีอำนาจแสดงความคิดเห็นและลงมติในการแต่งตั้งปลัดกระทรวง และอธิบดีของทุกกระทรวง ทบวง กรม จึงมีบทบาทในการแต่งตั้งโยกย้าย รวมถึงมีส่วนให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการกรมที่ดินและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีหน้าที่ระวางแนวเขตที่สาธารณณะในการออกโฉนดที่ดินตามฟ้อง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามป.อาญา ม.๑๔๘

85

อม.๑๗๘-๑๗๙/๒๕๖๐

คดีจีพูจี

- **คำฟ้อง:** อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงพาณิชย์ และพ่อค้าข้าวแก่บวกรวม ๒๘ คน ร่วมกันกระทำความผิดเกี่ยวกับการ**ทำสัญญาขายข้าว**ให้แก่บริษัท Guangdong Stationery & Sporting Goods Import & Export Corporation ("บริษัทกวางตง") และบริษัท ไท่หนาน เกรน แอนด์ ออยล์ อินดัสเทรียล เทเรตติ้ง จำกัด ("บริษัทห่ายหนาน") ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน รวม ๔ สัญญา **โดยอ้างว่าเป็นการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ และขายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด** ทำให้รัฐเสียหาย ความจริงเป็นการขายข้าวบางส่วนให้แก่พ่อค้าข้าวในประเทศ เป็นการเสนอราคาซื้อขายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ งบประมาณแผ่นดิน หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ประเทศชาติ และประชาชน ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๘๓, ๘๖, ๙๑, ๑๕๑, ๑๕๗ และ

86

พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๙, ๑๐, ๑๒ และ พ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๒๓, ๑๒๓/๑ และปรับจำเลยที่ ๑ เป็นเงินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญา ๒ สัญญา จำนวน ๒๓,๔๙๘ ล้านบาท และปรับจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๒๑ ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญาทั้งสี่สัญญา จำนวน ๓๕,๒๗๔ ล้านบาท

คำวินิจฉัย: จำเลยที่ 1 อติตรมช.พาณิชย์ ประธานอนุกรรมการพิจารณาระเบียบข้าว ใช้เกณฑ์ราคาขายแบบคลังสินค้าซึ่งผิดไปจากแนวทางปฏิบัติในกรณีการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ จากนั้นเห็นชอบให้ขายข้าวแก่บริษัทกว้างตง จำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลจีน ๒ สัญญา ทำให้ประเทศได้รับความเสียหาย ๑๑,๐๑๑ ล้านบาท ต่อมาจำเลยที่ ๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และได้รับแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระเบียบข้าวแทน เห็นชอบสัญญาซื้อขายข้าวกับบริษัทกว้างตง 1 ฉบับ ทำให้ประเทศชาติได้รับความเสียหาย ๕,๖๙๔ ล้านบาท ทั้งเห็นชอบให้ทำสัญญากับบริษัทห่ายหนาน ทำให้ประเทศชาติเสียหาย ๑๖๒ ล้านบาท ภายหลังการซื้อขายตามสัญญาทั้งสองฉบับมีการชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็ค

87

และรับมอบข้าวไปขายต่อภายในประเทศ โดยไม่มีการส่งข้าวออกไปยังประเทศอื่น กระบวนการดังกล่าวกระทำโดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ จำเลยที่ ๑๔ (นายอภิชาติ) และพวก ร่วมกันนำบริษัทกว้างตงและบริษัทห่ายหนานมาขอซื้อข้าวโดยแอบอ้างว่าได้รับมอบหมายจากรัฐบาลจีนมาทำสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐในราคาต่ำกว่าท้องตลาดโดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมอันเป็นการเอาเปรียบแก่กรมการค้าต่างประเทศ เป็นความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ เมื่อราคาข้าวในท้องตลาดลดลง รัฐวิสาหกิจผู้ซื้อข้าวก็จะมารับข้าวตามสัญญา แต่มาขอทำสัญญาฉบับใหม่ซื้อข้าวชนิดเดียวกันในราคาต่ำกว่าสัญญาเดิม โดยจำเลยที่ ๒ ไม่เปิดประมูลขายข้าวภายในประเทศ ทำให้ข้าวในท้องตลาดขาดแคลน ผู้ประกอบการค้าข้าวไม่สามารถหาซื้อข้าวในท้องตลาดได้ จำต้องไปหาซื้อข้าวจากกลุ่มบริษัทและพนักงานของจำเลยที่ ๑๔ ในส่วนของผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศที่ซื้อข้าวต่อจากนายอภิชาติกับพวกนั้น ศาลเห็นว่าเป็นการซื้อโดยไม่ทราบว่าเป็นข้าวที่มาจากสัญญาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงไม่เป็นความผิดตามฟ้อง

88

ศาลาพิพากษาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ จำคุก ๓๖ ปี จำเลยที่ ๒ จำคุก ๔๒ ปี จำเลยที่ ๑๔ จำคุก ๔๘ ปี จำเลยที่เหลือจำคุกลดหลั่นลงตามพฤติการณ์แห่งความผิด และให้จำเลยที่ ๑๐ (บริษัท สยามอินดิโก้ จำกัด) จำเลยที่ ๑๔ และที่ ๑๕ ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายแก่กระทรวงการคลัง ๑๖,๙๑๒ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ นับแต่วันที่รับมอบข้าวตามสัญญาแต่ละฉบับ จำเลยอื่นให้รับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามส่วนเช่นเดียวกัน ให้ยกฟ้องจำเลยที่ ๑๙ และจำเลยที่ ๒๒ ถึง ๒๘ (คดีนี้ ผู้เสียหายซึ่งเป็นหน่วยราชการอุทธรณ์ขอให้สั่งชดใช้ค่าเสียหายเพิ่มขึ้น องค์กรพิจารณาอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็น ให้ฝ่ายจำเลยชดใช้ค่าเสียหายเพิ่ม)

89

คดี อม.๒๑๑/๒๕๖๐

คดีจำนำข้าว

- **คำฟ้อง:** อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้อง อดีตนายกรัฐมนตรี กล่าวหาว่า จำเลยทราบเรื่องทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวมถึงรัฐมนตรีบางคนที่ได้รับผิดชอบโครงการแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ ปกปิดข้อมูลในขั้นตอนการระบายข้าว ส่อไปในทางรู้เห็นและได้ผลประโยชน์กับการทุจริต แต่จำเลยกลับปล่อยให้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกดำเนินต่อไปโดยงดเว้นไม่ป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้ผู้ทุจริตได้รับประโยชน์จากโครงการต่อไปอีก เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับผู้อื่น อันเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ และใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ
- ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ จำเลยให้การปฏิเสธ

90

ประเด็น : โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายของรัฐบาล คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจไต่สวนจำเลยหรือไม่ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ วินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ ประสงค์ให้รัฐสภาเท่านั้นที่สามารถตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล ศาลไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่านโยบายของรัฐบาลใดชอบด้วยกฎหมายหรือมีความเหมาะสมหรือไม่ แต่ในส่วนการกระทำในฐานะฝ่ายปกครองหรือการดำเนินการทางปกครอง โดยเฉพาะจำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรีหรือหัวหน้าฝ่ายปกครองซึ่งมีหน้าที่กำกับ โดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดินและบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุก ตำแหน่งตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๑) และ (๓) ย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ตามบทบัญญัติหมวด ๑๐ แม้ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา แต่หากใน ขั้นตอนปฏิบัติตามโครงการมีการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมถูก ตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยเฉพาะคดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ มิใช่เป็นการ

91

ดำเนินข้อบกพร่องหรือการดำเนินนโยบายผิดพลาดที่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา จึงอยู่ใน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๐ และพ.ร.ป.ว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๙

ประเด็น ฟ้องจำเลยคนเดียวไม่ฟ้องคณะกรรมการคนอื่นได้หรือไม่ ศาลฎีกาแผนกคดี อาญาฯ วินิจฉัยว่า การที่บุคคลจะรับผิดชอบทางอาญาหรือไม่ ต้องพิจารณาจากการกระทำและ เจตนาของบุคคลเป็นสำคัญ หากปราศจากการกระทำหรือกระทำไปโดยขาดเจตนาแล้ว บุคคลนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา ตามป.อ.มาตรา ๕๙ อันเป็นความรับผิดชอบ เฉพาะตัวของบุคคล แม้บุคคลนั้นจะอยู่ร่วมในคณะบุคคลและกระทำความผิดโดยอาศัย อำนาจหน้าที่ของคณะบุคคล ก็หาได้มีบทบัญญัติว่าจะต้องดำเนินคดีแก่บุคคลทั้งคณะ ด้วยแต่อย่างใดไม่ ดังนั้นคณะกรรมการป.ป.ช.จึงมีอำนาจกล่าวหาและดำเนินคดีแก่ จำเลยโดยลำพังได้

92

ประเด็น วุฒิสภามีมติถอดถอนจำเลยแล้ว ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้หรือไม่ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วินิจฉัยว่า การตรวจสอบการดำเนินการของรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารอาจกระทำได้หลายวิธีและโดยองค์กรต่างกัน ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใด จำกัดให้ดำเนินการเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๔ วรรคท้าย ยังบัญญัติรับรองไว้ด้วยว่า มติของวุฒิสภาในเรื่องการถอดถอนออกจากตำแหน่งดังกล่าว ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

93

ประเด็น : จำเลยมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวกับการระบายน้ “ข้าวถุง” ที่ส่อไปในทางทุจริต หรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หลังจากคณะอนุกรรมการติดตามตรวจสอบของวุฒิสภาตรวจสอบในเรื่องการระบายน้ข้าวถุง ได้เข้าพบนายนิวัฒน์ธำรงฯ รมว. กระทรวงพาณิชย์และประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายน้ข้าว และแจ้งผลการตรวจสอบพบการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตให้รับทราบ หลังจากนั้นคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายน้ข้าวได้เรียกประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ และมีมติให้องค์การคลังสินค้ายุติการดำเนินการจัดทำข้าวสารบรรจุถุง และให้รายงานผลการดำเนินงานต่อรมว.กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงพาณิชย์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงการดำเนินงานขององค์การคลังสินค้า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ฝ่ายการเมืองสั่งยุติการดำเนินการจัดทำข้าวบรรจุถุงทันทีที่ได้รับแจ้ง และต่อมาสั่งการให้มีการตรวจสอบ จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องของความผิดเกี่ยวกับการระบายน้ข้าวถุง กรณียังฟังไม่ได้ว่าจำเลยปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งโดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบในกรณีนี้

94

ประเด็น : จำเลยได้ออกมาตรการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว สมเหตุสมผลแล้วหรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนได้ความว่า การดำเนินโครงการรับจำนำข้าว พบปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นในขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติและการรับรองเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ขั้นตอนการนำข้าวไปจำนำและเก็บรักษาข้าวเปลือก และขั้นตอนการสีแปรสภาพข้าวเปลือกและเก็บรักษาข้าวสาร การสวมสิทธิชาวนา การนำข้าวจากต่างประเทศมาสวมสิทธิจำนำ ข้าวสูญหาย การออกไปประทวนเท็จ การใช้เอกสารปลอม การขนข้าวสารโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตดังกล่าวที่เกิดขึ้นในการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวแต่ละขั้นตอนนี้ **เป็นกรณีการกระทำของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ** จำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรี และในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ หรือ กชข. และคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ก็ได้**ออกมาตรการ** เพื่อป้องกันความเสียหายอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนได้อย่าง**สมเหตุสมผลแล้ว**

95

ประเด็น : จำเลยละเว้นปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งโดยทุจริต เอื้อประโยชน์ให้แก่นายบุญทรงกับพวก แสวงหาผลประโยชน์จากโครงการรับจำนำข้าว**ในขั้นตอนการระบายข้าว** ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ในส่วนความเสียหายอันเกิดขึ้นจากการทุจริตในขั้นตอนการระบายข้าว โดยการแอบอ้างทำสัญญาขายแบบรัฐต่อรัฐ ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า **จำเลยรับรู้การแจ้งเตือน**จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การตั้งกระทู้ถามสด กระทั่งทั่วไป การอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายการเมือง และข่าวสารจากสื่อมวลชน ทั้งก่อนเริ่มโครงการรับจำนำข้าว ทั้งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือแจ้งเตือน และให้ข้อเสนอ เน้นเกี่ยวกับการนำเอานโยบายรับจำนำข้าวไปดำเนินการปฏิบัติว่าจะมีผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน และแจ้งการทุจริตในขั้นตอนต่างๆ ให้จำเลยทราบเป็นระยะ **แต่จำเลยไม่ได้ติดตามกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด** เห็นได้จากจำเลยในผู้ช่วยเลขานุการ รมว.พาณิชย์ และดำรงตำแหน่งเลขานุการ รมว.พาณิชย์ ในเวลาต่อมา ซึ่งพ.ต.วีระวุฒิ ถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ ๓ ในคดีระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐหรือจีทูจี และหลบหนีในระหว่างพิจารณาคดีดังกล่าว พ.ต.วีระวุฒิ ยังได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการ

96

พิจารณาระบายข้าว อนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด อนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว รวมทั้งอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว ซึ่งล้วนทำให้พ.ต.วีระวุฒิ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการระบายข้าวทั้งสิ้น นอกจากนี้หลังจากนายวงศ์ เดชกิจวิกรม อภิปรายไม่ไว้วางใจเรื่องการทุจริตการระบายข้าว ปรากฏว่ายังมีการส่งมอบข้าวตามสัญญาขายข้าวถึง ๔ สัญญา ทั้งที่ยังมีระยะเวลาเพียงพอที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่นายวงศ์อภิปราย และจำเลยมีเวลาเพียงพอที่จะระงับยับยั้งการส่งมอบข้าวตามสัญญาที่ยังไม่ได้ส่งมอบไว้ก่อน แต่จำเลยในฐานะนายกฯ และประธานฐานะประธาน กชช. ได้เข้าร่วมประชุม กชช. เพียงการประชุมครั้งแรกครั้งเดียว ส่วนการประชุมอีก ๒๒ ครั้ง ไม่ได้เข้าประชุม โดยเฉพาะขั้นตอนการระบายข้าว จำเลยในฐานะประธาน กชช. มีคำสั่งแต่งตั้งให้ พ.ต.วีระวุฒิ หรือหมอโต้ง ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง ก.ช.ช. ซึ่งมีอำนาจในการระงับยับยั้งหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะการทุจริตในขั้นตอนการระบายข้าว กลับมีพฤติการณ์ในการละเว้นหน้าที่ตามกฎหมาย ส่อแสดงเจตนาออกโดยแจ้งชัดอันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่นายบุญทรงกับพวก แสวงหาผลประโยชน์จาก

97

โครงการรับจำนำข้าว โดยการแอบอ้างนำบริษัท GSSG และบริษัท Hainan grain เข้ามาทำสัญญาซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาด แล้วมีการหาประโยชน์ที่ทับซ้อนโดยทุจริต ได้ราคาข้าวส่วนต่างจากราคาข้าวตามสัญญาซื้อขาย ๔ ฉบับ อันเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการเงิน การคลังของประเทศและเกิดผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดินโดยตรง ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งโดยทุจริต เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กระทรวงการคลังและประเทศชาติ

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพ.อ. มาตรา ๑๕๗ (เดิม) พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ บทหนัก มาตรา ๙๐ ให้จำคุก ๕ ปี.

98

คดี อม.๔/๒๕๕๑

คดีเอ็กซิมแบงก์

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยสั่งการให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ Exim Bank อนุมัติเงินกู้สินเชื่อ ๔,๐๐๐ ล้านบาทแก่รัฐบาลเมียนมา เมื่อปี ๒๕๔๖ อันเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น เนื่องจากภายหลังรัฐบาลเมียนมาได้ซื้อขายสินค้ากับบริษัท ช. วงเงิน ๔๐๐ ล้านบาท ขอให้ลงโทษจำเลยตามป.อาญา มาตรา ๑๕๒, ๑๕๗ ให้จำเลยคืนหรือใช้เงินจำนวน ๑๘๙,๑๒๕,๖๔๔.๕๕ บาท แก่กระทรวงการคลัง และนับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอื่น

จำเลยไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาคดีครั้งแรก ศาลออกหมายจับจำเลยเพื่อนำตัวมาพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับจำเลยได้ภายในกำหนด ๓ เดือน จึงพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่กระทำต่อหน้าจำเลย และถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๓๓

99

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ วินิจฉัยความว่า ปัญหาว่า จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยหรือไม่ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่สั่งการและกำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริการราชการแผ่นดินทั้งปวง ตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และจำเลยลงนามอนุมัติวงเงินกู้จำนวน ๔,๐๐๐ ล้านบาท แสดงให้เห็นชัดเจนว่า นายกรัฐมนตรีมีอำนาจเข้าไปกำกับดูแลธนาคารฯได้ และจำเลยใช้อำนาจในฐานะนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลธนาคารฯในเรื่องที่เกี่ยวกับการให้กู้ยืมในคดีนี้มาโดยตลอด จำเลยจึงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการของธนาคารฯดังกล่าว

ส่วนปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ฟังว่า จำเลยเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากผลประกอบการของบริษัททั้งสอง อันเป็นมูลเหตุให้จำเลยเร่งสั่งการให้ ส.แจ้งสภาพพม่าว่า จำเลยพร้อมที่จะเพิ่มวงเงินกู้จาก ๓,๐๐๐ ล้านบาท เป็น ๔,๐๐๐ ล้านบาท ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่า มีข้อทักท้วงของกระทรวงการต่างประเทศ อีกทั้งวงเงิน ๓,๐๐๐

100

ล้านบาทแรกและส่วนที่เพิ่มขึ้น ๑,๐๐๐ ล้านบาท ก็ยังมีได้นำเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรี การกระทำของจำเลยจึงเข้าลักษณะของการเข้าไปมีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น แม้ประเทศไทยอาจให้ความสนับสนุนให้กู้ยืมแก่ประเทศเพื่อนบ้านได้ และการให้กู้ยืมครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยบริเวณชายแดนก็ตาม แต่ความผิดตามป.อ.มาตรา ๑๕๒ ไม่มีองค์ประกอบของความผิดหรือมูลเหตุชักจูงใจว่าจะต้องเป็นการเสียหายแก่รัฐหรือเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด แม้จำเลยเป็นผู้เห็นชอบสั่งการไปตามขั้นตอนของราชการ จำเลยก็ไม่อาจปฏิเสธความผิดของตนได้ เพราะได้เกิดความทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของผู้มีตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ โดยจำเลยเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่ง ส. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ทักท้วงแล้ว จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕๒ และเมื่อการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕๒ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว ไม่จำเป็นต้องปรับบททั่วไปตามมาตรา ๑๕๗ อีก

101

ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้รับโทษต่อจากโทษของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นนั้น เห็นว่า สำหรับคดีหมายเลขแดงที่ อม.๑/๒๕๕๑ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ จำคุก ๒ ปี เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ แต่จำเลยที่ ๑ หลบหนี และยังไม่ได้ตัวมาเพื่อรับโทษนับวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดจนถึงวันที่มีคำพิพากษาคดีนี้ เกินกำหนดเวลาสิบปี เป็นอันล่องเลยการลงโทษตามป.อาญา มาตรา ๙๘ (๓) แล้ว แม้ต่อมาจะมีพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเพิ่มมาตรา ๗๔/๑ ที่มีให้ับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ซึ่งย่อมทำให้กำหนดเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่ากำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในป.อาญา มาตรา ๙๘ ดังนั้น มาตรา ๗๔/๑ ดังกล่าว จึงไม่ใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อายุในขณะที่กระทำความผิดที่จะบังคับแก่คดีนี้ได้ ส่วนคดีหมายเลขดำที่ อม.๑/๒๕๕๑ ศาลยังมีคำพิพากษา กรณีไม่อาจนับโทษต่อโทษของจำเลยที่ ๑ ทั้งสองคดี พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามป.อาญา มาตรา ๑๕๒ (เดิม) จำคุก ๓ ปี ฯลฯ

102